

трансдисциплінарних досліджень, до яких погано пристосовані існуючі норми і інститути наукової системи. Урядам країн-розробників слід пов'язувати підтримку нових технологій, таких, наприклад, як інженерна біологія та робототехніка, з більш широкими завданнями, направленними на забезпечення стійкості здоров'я, в яких втілені принципи відповідальних інновацій. Відповідальний інноваційний підхід спрямований на те, щоб передбачити проблеми в ході інновацій і направляти технології для досягнення найкращих результатів та мінімізувати ризики при використанні таких розробок.

1. Thornhill J. AI: the new frontier. Big picture podcast. *Financial Times*, July 04, 2018. URL: https://podcasts.apple.com/podcast_ft.
2. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. Currency. January 3, 2017. 192 p.
3. National Research Council. S&T Strategies of Six Countries: Implications for the United States. *Washington, DC: The National Academies Press*. 2010. URL: <https://doi.org/10.17226/12920>.
4. Gure D. Hunting for Black Swans: Military Power in a Time of Strategic Uncertainty. *Lexington Institute*. June 09, 2008. URL: <https://www.lexingtoninstitute.org>

Лілія Фокша,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

БОРГОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ЯК СКЛАДОВА ЇЇ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

В сучасному світі державний борг постає як важливий фактор впливу на національну економіку, визначаючи її кількісні і якісні параметри, а також умови гарантування фінансової безпеки держави. Прискорення процесів глобалізації призвело, з одного боку, до розширення доступу до позикових ресурсів і збільшення масштабів міжнародного кредитування, а з іншого – до посилення негативних наслідків через надмірні запозичення, порушуючи боргову стійкість і підвищуючи вразливість країни до зовнішніх коливань.

За даними Міністерства фінансів України станом на 31.12.2020 року державний та гарантований державою борг України становить 2 551,88 млрд грн або 90,25 млрд дол. США, при цьому показник співвідношення державного та гарантованого державою боргу до ВВП становить 57,6 %.

Високий рівень боргового навантаження нашої країни став одним із вагомих факторів порушення фінансової стабільності в Україні та загострення питання боргової безпеки держави.

Фрагментарно питання боргової безпеки держави досліджували науковці – економісти, правники, а саме: В. Андрущенко, О. Барановський, З. Варналій, О. Гетманець, М. Єрмошенко, І. Заверуха, М. Карасева, Л. Касьяненко, М. Кучерявенко, А. Нечай, А. Нестеренко, Н. Пришва, Л. Савченко, О. Солдатенко та інші.

Під фінансовою безпекою будь-якої держави розуміють такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної систем та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, фінансовою достатністю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх економічних коливань, спроможністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання.

Однією з найважливіших складових фінансової безпеки є боргова безпека держави. За визначенням О. І. Барановського, боргова безпека держави – це рівень внутрішньої і зовнішньої державної заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень та оптимального співвідношення між ними, достатній для вирішення нагальних соціально-економічних потреб, що не загрожує втратою суверенітету і руйнуванням вітчизняної фінансової системи [1, с. 681 - 682].

Відповідно до Бюджетного кодексу України державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [2].

Поряд з визначенням державного боргу, Бюджетний кодекс містить визначення міс-

цевого боргу як загальну суму боргових зобов'язань Автономної Республіки Крим чи територіальної громади з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [2].

Незважаючи на законодавчо закріплене розмежування відповідальності державного та місцевих бюджетів, і на те, що сума заборгованості органів місцевого самоврядування є їхньою власною заборгованістю, а відповідальність за своєчасний і повний розрахунок із кредиторами покладається на відповідний орган місцевого самоврядування, все ж таки суми заборгованостей органів місцевого самоврядування зараховують до зведеного державного бюджету України [3, с. 217–218]. При цьому, важливо мати на увазі, що зведений бюджет України хоч і являє собою розрахункову конструкцію, набір бюджетних показників, а не бюджет в класичному вигляді, є показником ефективності внутрішньої політики держави. До того ж проблеми з виконанням боргових зобов'язань органами місцевого самоврядування можуть призвести до неспроможності фінансувати виконання регулярних функцій і соціально значущих та базових бюджетних послуг, що спричинить необхідність залучення коштів державного бюджету, наприклад шляхом збільшення трансфертів місцевим бюджетам. Тому вважаємо, що боргова безпека територіальних громад безпосередньо впливає на боргову безпеку держави в цілому.

Стан боргової безпеки залежить від багатьох чинників, які прямо чи опосередковано мають вплив на ступінь її забезпечення, як-от:

- сформована макроекономічна політика держави;
- репутація держави як позичальника та її кредитний рейтинг;
- наявність повноцінного правового забезпечення процесу формування боргових зобов'язань і використання запозичених коштів;
- наявність дієвого механізму управління державним боргом;
- наявна монетарна політика та встановлений офіційний валютний курс;
- загальний обсяг сформованого державного боргу, його структура та динаміка;
- диверсифікація боргових інструментів;
- відповідність отриманої фінансової допомоги термінам і обсягам, що передбачені бюджетними параметрами;
- ефективність використання запозичених ресурсів;
- відповідність наявних боргових зобов'язань фінансовій спроможності країни щодо їх виконання;
- інституційна спроможність владних структур ефективно працювати з реальними та потенційними кредиторами;
- наявність достатніх обсягів інвестицій в країну тощо [4].

Важливою умовою стабільності фінансової системи держави та її безпеки є належне та виважене управління державним боргом, що дозволяє уникнути кризових боргових ситуацій.

Управління державним боргом і оптимізація боргової безпеки повинні стати одними з ключових завдань державної політики, оскільки зменшення боргу держави означає зменшення залежності від кредиторів, що у свою чергу означає зростання не лише економічної, але і політичної незалежності країни. Підвищення ролі боргової безпеки у загальній фінансовій стабільності країни потребує вдосконалення боргової політики в Україні, яка вимагає реалізації комплексу заходів, спрямованих на коригування правового забезпечення, а також організації розробки та реалізації управлінських рішень у царині боргових операцій [4].

Боргова безпека країни є досить складним та суперечливим явищем. Чинники законодавством України на сьогодні не визначено єдиної системи індикаторів боргової безпеки. Також немає єдиного підходу до оцінки боргової безпеки і в працях дослідників. Рекомендовані граничні значення та нормативи цих індикаторів різняться як на світовому, так і на рівні України.

Ефективне управління позиковими коштами може бути корисним для економічного зростання, але при цьому необхідно враховувати численні ризики внутрішнього і зовнішнього характеру, які можуть вносити вагомий корективи у стратегію управління боргом. Передусім країни зі значною зовнішньою заборгованістю чутливі до коливань обмінного курсу, відтоку капіталу, інфляції та ситуації на світових фінансових ринках.

Усе вищевикладене дає підстави говорити про необхідність виваженого комплексного вирішення проблеми боргової безпеки, дослідження впливу державного і місцевого боргу на фінансову систему України з метою запобігання можливим загрозам фінансовій безпеці, створення дієвої системи управління бюджетним дефіцитом і державним боргом.

1. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. / О. І. Барановський. – К.: УБС НБУ, 2014. – Т. 1: Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. – 831 с.
2. Бюджетний кодекс України : від 08 липня 2010 р. № 2456-VI // Відомості Верховної Ради. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.
3. Заверуха І.Б. Проблеми правового регулювання державного боргу України : дис. на здобуття наук. ступеня доктора юридичних наук : спец. 12.00.07 / І.Б. Заверуха. – Л., 2007. – 441 с.
4. Баранецька О.В. Проблеми забезпечення боргової безпеки України / О.Д. Ладюк, О.В. Баранецька // Ефективна економіка. – 2017. – № 7 [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5698>.

Микола Дрок,
інспектор Управління патрульної поліції
в Дніпропетровській області

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Діджиталізація – це невід’ємна вимога сучасного світу, яка повсякчас розвивається та впроваджується в усі сфери суспільного життя. Переважна більшість підприємств, установ, організацій України успішно впроваджують цифрові технології, працюючи онлайн, розширюючи перспективи свого розвитку та аудиторію споживачів. Можливості діджиталізації суспільства збільшуються завдяки масовому використанню гаджетів пересічними громадянами та стрімкому розвитку цифрових технологій у світі. Тому логічним є застосування можливостей світових технологічних досягнень на благо суспільства державними органами, зокрема і органами Національної поліції України.

Особливої важливості функціонування цифрового інструментарію в діяльності Національної поліції України набуває в умовах формування безпекового середовища в державі.

Безпекове середовище – поняття, яке отримало широке розповсюдження у науковій літературі, а також в аналітичних доповідях, політичних деклараціях та навіть у національному законодавстві. Його можна визначити як комплекс актуальних для певної території факторів, що впливають на рівень захищеності людей, соціальних груп і держав на цій території [1]. Тобто безпекове середовище – це фактично ідеальний результат діяльності Національної поліції України. Для його формування необхідне залучення всіх можливих сил та засобів, у тому числі і діджитал-інструментів.

Аналіз діяльності Національної поліції України дозволяє виділити два вектори діджиталізації поліцейських на шляху формування безпекового середовища в державі: внутрішньо-системна та зовнішньо-системна діджиталізація.

Внутрішньо-системна діджиталізація полягає у використанні самими поліцейськими технологічних досягнень у внутрішньо-організаційній діяльності Національної поліції України з метою збільшення її ефективності та оперативності. Прикладом такої діджиталізації вважаємо запровадження електронного документообігу в Національній поліції. Водночас варто зазначити про недосконалість процесу діджиталізації у внутрішній діяльності Національної поліції, адже, на наш погляд, технічні можливості сьогодення поліцією використані не у повному обсязі. Наприклад, ведення особових справ поліцейських, запровадження єдиного реєстру особового складу Національної поліції в електронному вигляді значно спростило б відслідковування наявності заохочень та стягнень поліцейських, строку присвоєння чергових спеціальних звань тощо, а також розширило б можливості відслідковування службової дисципліни поліцейського під час переведення в інші підрозділи, тощо.

Зовнішньо-системна діджиталізація передбачає ефективне виконання сервісної функції Національною поліцією України шляхом запровадження у суспільні відносини між органами Національної поліції та громадянами діджитал-інструментів. Наразі впроваджено у діяльність такі сервіси Національної поліції України, як електронні звернення громадян, електронний кабінет водія, електронна постанова про адміністративне правопорушення, тощо. Проте розширення можливостей діджиталізації у зовнішній діяльності Національної поліції України вважаємо шляхом до удосконалення інструментів роботи з громадянами, а відповідно і до підвищення рівня довіри населення до Національної поліції України.